

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Гроші та кредит»

Рівень вищої освіти:	<u>Перший (бакалаврський)</u>
Спеціальність:	<u>076</u> <u>«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u>
Освітня програма:	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
Семестр	<u>3</u>
Курс (рік навчання)	<u>2(2)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>4</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Сергій Колотуха
Профайл лектора	https://finance.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/kolotuha-sergij-mikolajovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	sergejkolotuha@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/login/change_password.php

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	► підготовка фахівців з економічного профілю, які б володіли теоретичними основами державної монетарної політики держави, опанування ними принципів функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіли методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.
Завдання курсу	<ul style="list-style-type: none">- Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в- Здатність опанувати, усвідомлювати та аналізувати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).- Вміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для виявлення критеріїв грошового обігу функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.- Здатність використовувати механізми функціонування грошей в ринковій економіці та принципів кредитування, а також володіння методами аналізу й оцінки грошової та кредитної політики в Україні.

Компетентності	- Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. - Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
Програмні результати навчання	Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й міння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1				
Тема 1 СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ	2/2	<p>Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Ринок держави у створенні грошей.</p> <p>Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портальний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Специфіка прояву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.</p> <p>Форми грошей та їх еволюція. Натурально - речові форми грошей, причини та механізми їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Демонетизація золота, ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Електронні гроші.</p> <p>Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість, зберігання грошей та процент.</p> <p>Функції грошей. Поняття функції та її еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера</p>	Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та ролі грошей. Повідомлення та реферати.	4

		<p>використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.</p> <p>Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.</p> <p>Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання світових грошей як національних та колективних валют. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.</p> <p>Роль грошей у системі суспільного відтворення. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси.</p>		
<p>Тема 2 ГРОШОВИЙ ОБОРОТ І ГРОШОВІ ПОТОКИ</p>	<p>4/2</p>	<p>Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.</p> <p>Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально - бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот.</p> <p>Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція. Канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту.</p> <p>Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошових потоків. Грошові потоки припливу та грошові потоки відпливу. Механізм балансування грошових потоків.</p> <p>Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та організації грошового обороту грошей. Розв'язок задач, повідомлення та реферати.</p>	<p>4</p>

		<p>форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.</p> <p>Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей..</p>		
<p>Тема 3 ГРОШОВИЙ РИНОК</p>	2/2	<p>Гроші як об'єкт купівлі - продажу. Суть грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак - попиту, пропозиції, ціни.</p> <p>Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.</p> <p>Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів.</p> <p>Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово - кредитні структури - суб'єкти грошового ринку.</p> <p>Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші.</p> <p>Номінальний та реальний попит на гроші.</p> <p>Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база.</p> <p>Банківські резерви. Грошовий мультиплікатор.</p> <p>Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнота та депозитна емісія.</p> <p>Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.</p> <p>Рівноважна процентна ставка.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та організації грошового ринку.</p> <p>Розв'язок задач,повідомлення та реферати.</p>	4
<p>Тема 4 ГРОШОВІ СИСТЕМИ</p>	4/2	<p>Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудов грошових систем.</p> <p>Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни.</p> <p>Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи.</p> <p>Елементи грошової системи та їх характеристика. Національно - державна обумовленість і призначення грошової системи.</p> <p>Склад грошової системи. Система безготівкових розрахунків. Система готівкового обігу. Валютна система.</p> <p>Основні типи грошових систем, їх еволюція.</p> <p>Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монометалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золото девізний стандарт).</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та організації грошових систем.</p> <p>Розв'язок задач,повідомлення та реферати.</p>	4

		<p>Регульовані грошові системи. Система паперово - грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті й закриті грошові системи.</p> <p>Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. створення грошової системи України</p>		
Тема 5 ІНФЛЯЦІЯ ТА ГРОШОВІ РЕФОРМИ	2/2	<p>Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатofакторного процесу. Інфляція та дефляція.</p> <p>Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів. Соціально - економічні наслідки інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери.</p> <p>Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи: поняття та цілі. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально - економічних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності інфляції та організації проведення грошових реформ. Розв'язок задач,повідомлення та реферати.	4
Тема 6 ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ	2/2	<p>Суть і види валютних відносин. Поняття валюти. Призначення та сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна.</p> <p>Валютний ринок: суть та основи функціонування. Валютні операції. Види валютних операцій. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Валютні ризики і методи валютного страхування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.</p> <p>Котирування валют. Валютний курс, його функції. Суть, основи формування та види валютного курсу. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти. Порядок</p>	Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та ролі валютних систем. Розв'язок задач,повідомлення та реферати.	4

		<p>визначення валютних курсів.</p> <p>Валютне регулювання: суть і необхідність.</p> <p>Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція.</p> <p>Регламентация статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею (правила купівлі - продажу, везу - вивозу, використання валютної виручки, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо).</p> <p>Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Режим валютного курсу в Україні.</p> <p>Валютні системи: поняття, структура, призначення..</p>		
<p>Тема 7 Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм</p>	2/2	<p>Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування суті грошей послідовниками кількісної теорії. Відмінності у поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей і трудової теорії вартості. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Трансакційний варіант Фішера. «Кембриджська версія» кількісної теорії. Вклад Д. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні механізмів впливу на економіку. «Передаточний механізм» у трактовці Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як альтернативний напрям кількісної теорії.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності кількісної теорії грошей та сучасного монетаризму. Повідомлення та реферати.</p>	4
<p>Модульний контроль</p>			<p>Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle</p>	10
		Змістовий модуль 2		
<p>Тема 8 КРЕДИТ У РИНКОВІЙ</p>	4/4	<p>Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу</p>	4

ЕКОНОМІЦІ		<p>положення капіталотворчої теорії кредиту. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих* видів : <кредиту:комерційного, споживчого, державного.. Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту. Економічні межі кредиту</p>	<p>наукових підходів щодо сутності та ролі кредиту. Розв'язок задач,повідомлення та реферати.</p>	
Topic 9 CREDIT SYSTEMS	4/2	<p>Concept of credit system. Objective economic conditions for the formation of the credit system. The main stages of the development of the credit system. Principles of building a credit system. The role and place of the credit system in the modern economic space. The main types of credit systems. The structure of the credit system. General characteristics of the main structural elements of the credit system. Banking system. Functions of the banking system. Basics of the organization of the banking system (principles of construction, goals, functioning mechanism). Issuing banks. Parabanking system. systems of individual countries. Credit system of the EU. Formation and development of the credit system of Ukraine.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності та формування кредитних систем. Розв'язок задач</p>	5
Тема 10 ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ТА ЙОГО РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ	2/4	<p>Центральний банк - орган державного грошово - кредитного регулювання економіки. Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно - правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Особливості функціонування СЦБ. Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово - кредитної політики.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності, функцій та ролі центральних банків. Повідомлення та реферати.</p>	5

		<p>Грошово - кредитна політика центрального банку: суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово - кредитного регулювання. Основні типи грошово - кредитної політики: рестрикцій на та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово - кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово - кредитної політики. Фіскально - бюджетна та грошово - кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку.</p>		
<p>Тема 11 КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ ЯК ОСНОВНА ЛАНКА КРЕДТНОЇ СИСТЕМИ</p>	<p>2/2</p>	<p>Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності, функцій та ролі комерційних банків. Повідомлення та реферати.</p>	<p>5</p>
<p>Тема 12 СПЕЦІАЛІЗОВАНІ КРЕДИТНО - ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ</p>	<p>2/2</p>	<p>Суть, функції та основні види спеціалізованих кредитно - фінансових установ. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно - фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно - фінансових установ. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхових компаній та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії. Пенсійні фонди. Організаційно - правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, здійснення аналізу наукових підходів щодо сутності, функцій та ролі парабанківських закладів..</p>	<p>5</p>

		пенсійних фондів. Операції пенсійних фондів.		
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8
Всього за 1 семестр	32/28			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (заліку) здобувач може набрати максимально 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів (есе) та самостійної роботи студента, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний розподіл балів, що присвоюються студентам

Вид контролю	Модуль	Змістовний модуль	Навчальні заняття	Виконання індивідуальних завдань	Сума	
Поточний контроль	1.	1.2	2	1	3	
		1.3	2	1	3	
		1.4	2	1	3	
		1.5	2	1	3	
		1.6	2	1	3	
		1.7	2	1	3	
	Модульний (змістовно-модульний контроль)				14	
	Всього за модуль 1				35	
	2.	2.1	2	2	4	
		2.2	2	2	4	
		2.3	2	2	4	
		2.4	2	2	4	
		2.5	2	2	4	
	Модульний (змістовно-модульний контроль)				10	
	Всього за модуль 2				35	
	Всього за поточний контроль*					70
	Підсумковий контроль (екзамен)					30
Разом					100	

*Максимально можлива кількість балів